

Klasifikace léčiv

Název léčiva by měl obecně splňovat nejméně tři základní požadavky – měl by být **jednoznačný, jedinečný a jednoduchý**. V současnosti se můžeme setkat s názvy léků podle tří názvoslovných principů – **chemického, generického a INN**. Klasifikaci léčiv pak lze provádět podle nejrůznějších hledisek, běžné je klasifikace podle ATC a hrubá klasifikace do indikačních skupin.

Názvosloví léčiv

Chemický název

Chemický název je **jedinečný a jednoznačný**, u převážné většiny léčiv jde ovšem o název natolik **komplikovaný**, že ho nelze používat. Příkladem používaného názvu je *Aluminii hydroxidum*, *Kalii chloridum* nebo *Magnesii oxidum*. Příkladem nepoužívaného (a prakticky nepoužitelného) názvu je *(2RS)-2-[bis(2-chlorethyl)amino]tetrahydro-2H-1,3,2-oxazafofinan-2-oxid* (tedy cytostatikum cyklofosamid).

Generický název

Generický název je **obdobou triviálního chemického názvu**. Generické názvy byly vytvářeny výzkumnými týmy bez pevných pravidel, takže zde bylo riziko duplicit nebo různých názvů téže látky. Snad nejznámějším příkladem dvojího pojmenování je např. *acetaminofen* a *paracetamol*.

INN názvy

INN (*International Nonproprietary Name*) je moderní **obdobou generických názvů**. Aby se zabránilo duplicitám, probíhá k novému názvu připomínkové řízení. Pro tvorbu názvu jsou definována poměrně jednoduchá, nicméně nezávazná, pravidla:

- vychází se z chemické struktury, z účelu použití nebo z přírodního původu,
- upřednostňují se jednoslovné názvy,
- u některých indikačních skupin jsou doporučovány morfémy (viz tabulka).

INN jsou stanoveny v angličtině, latině, španělštině a francouzštině, je možné vytvářet i jiné jazykové varianty.

morfém	popis
andr-	androgenní hormony
-azepam	diazepiny
-buzon	fenylbutazonové NSPZL
-kain	lokální anestetikum
cef-	cefalosporinové ATB
-cilin	ATB odvozené z kys. 6-aminopenicilanové
-kort-	kortikoid
-cyklin	ATB tetracyklinové řady
-estr-	estrogenně účinná látka
-gest-	gestageny
-ium	kvartérní amoniová sůl
-mycin	ATB produkováné rodem <i>Streptomyces</i>
-olol	β blokátor propanololové skupiny
-profen	ibuprofenové NSPZL
prost-	prostacyklin
sulfa-	baktericidní sulfonamid
-verin	papaverinové spazmolytikum
-mab	monoklonální protilátka
-pril	ACE inhibitor
gli-	perorální antidiabetikum – derivát sulfonylurey
-vastatin	statiny
-am	benzodiazepin

Výrobní názvy

Výrobní názvy jsou názvy konkrétních preparátů. Výrobní názvy léků jsou **majetkem výrobce** a obvykle se jejich tvorba řídí marketingovými pravidly. Jestliže látce vyprší patentová ochrana, mohou ji vyrábět i další firmy pod svými obchodními názvy. Často je obchodní název vytvořen z generického nebo INN názvu spojeného se jménem výrobce. Takový lék se pak někdy označuje jako pravé generikum.

ATC klasifikace léčiv

Zejména pro statistické zpracování se však výše uvedená klasifikace nehodí, proto byla vyvinuta hierarchická (pětistupňová) klasifikace ATC (Anatomicko Terapeuticko Chemická). Látky jsou tříděny podle orgánového systému, který ovlivňuje, podle účinku na organismus a podle struktury. Princip ATC klasifikace shrnuje tabulka:

ATC kód					popis	příklad
C	N	C	C	N		
					dvě číslice - účinná látka	N05BA01 - diazepam
					jedno písmeno - chemoterapeutická skupina	N05BA01 - benzodiazepiny
					jedno písmeno - indikační skupina	N05BA01 - anxiolytika
					dvě číslice - hlavní terapeutická skupina	N05BA01 - psycholeptika
					jedno písmeno - anatomická skupina	N05BA01 - centrální nervový systém

Výčet klasifikačních systémů léčiv by nebyl úplný, kdyby chyběla zmínka o „přirozeném“ třídění do indikačních skupin (např. antibiotika, β -blokátory, nootropika, atd.). Toto dělení se obvykle používá v učebnicích, protože je velmi jednoduché a názorné, přitom však má jasnou vnitřní logiku.

Příkladem problematičnosti použití takového systému je celkem běžná skupina antibiotik. Obvykle jsou chápána jako léčiva proti infekcím. Ve skutečnosti by měla označovat přírodní produkty mikroorganismů působící proti jiným živým organismům; vždyť se používají i cytotoxická antibiotika v terapii nádorů (např. doxorubicin) nebo v terapii osteoporózy (např. plikamycin). Na druhou stranu existují i látky použitelné k terapii infekcí produkované vyššími rostlinami, které se obvykle nazývají též antibiotika, purista však zná a používá správný pojem – fytoncidy.

A	Trávicí ústrojí a metabolismus
B	Krev a krvetvorné orgány
C	Kardiovaskulární systém
D	Dermatologika
G	Urogenitální systém a pohlavní hormony
H	Systémové hormonální přípravky kromě pohlavních hormonů a inzulínu
J	Protiinfekční léčiva pro systémové použití
L	Antineoplastika a imunomodulující léčiva
M	Muskuloskeletální systém
N	Nervová soustava
P	Antiparazitika, insekticidy, repelenty
R	Dýchací ústrojí
S	Smyslové orgány
V	Různé

Odkazy

Použitá literatura

- World Health Organization. *Guidance on INN* [online]. [cit. 2010-04-27]. <<http://www.who.int/medicines/services/inn/innquidance/en/>>.

Doporučená literatura

- VEJRAŽKA, Martin a Dana SVOBODOVÁ. *Terminologiae medicae ianua*. dotisk 1 vydání. Praha : Academia, 2006. 434 s. Kapitola 12.2

Chemické a farmakologické názvosloví: Názvy léčiv. s. 329-330. ISBN 80-200-1459-4.